

вул. Інститутська, 21/8
01008, м. Київ, Україна

Tel.: (+380 44) 253 2203
Fax.: (+380 44) 226 3427
E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua
[http:// www.ombudsman.gov.ua](http://www.ombudsman.gov.ua)

21/8, Instytutska str.
Kyiv, 01008, Ukraine

№ 1-2553/17-107

«10 листопада 2017 р.»

Конституційний Суд України

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ

*щодо відповідності Конституції України (конституційності)
положень Закону України «Про звернення громадян», а саме частини
другої статті 8 в частині, що передбачає, що звернення осіб, визнаних
судом недієздатними, не розглядаються, та другого речення частини
четвертої статті 16 в частині щодо подання скарги в інтересах
недієздатних осіб їх законними представниками*

За результатами розгляду конституційного подання Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини було винесено Ухвалу Конституційного Суду України від 11 червня 2014 року № 70-у/2014 про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за вказаним конституційним поданням щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 8 та другого речення частини четвертої статті 16 Закону України «Про звернення громадян».

В обґрунтування вказаної Ухвали Конституційний Суд України зазначив, що в цьому конституційному поданні не наведено правового обґрунтування тверджень про невідповідність положень Закону України «Про звернення громадян» Конституції України.

Ураховуючи вказане, повторно вношу конституційне подання щодо невідповідності Конституції України (конституційності) вказаних положень з наступним обґрунтуванням, що ґрунтується на науково-консультативних висновках експертів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та Українського католицького університету.

1. Відповідно до статті 40 Конституції України усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк.

Відповідно до преамбули Закону України «Про звернення громадян» (далі - Закон) цей Закон регулює питання практичної реалізації громадянами України наданого їм Конституцією України права вносити в органи державної влади, об'єднання громадян відповідно до їх статуту пропозиції про поліпшення їх діяльності, викривати недоліки в роботі, оскаржувати дії посадових осіб, державних і громадських органів. Закон забезпечує громадянам України можливості для участі в управлінні державними і громадськими справами, для впливу на поліпшення роботи органів державної влади і місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, для відстоювання своїх прав і законних інтересів та відновлення їх у разі порушення.

Відповідно, Закон встановлює порядок реалізації конституційного права, передбаченого статтею 40 Конституції України.

Однак, частина друга статті 8 Закону України «Про звернення громадян» від 02 жовтня 1996 року № 393/96-ВР (далі – Закон) *Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 47, ст. 256*), серед іншого, передбачає, що звернення осіб, визнаних судом недієздатними, не розглядаються. Відповідно до другого речення частини четвертої статті 16 Закону скарга в інтересах неповнолітніх і недієздатних осіб подається їх законними представниками.

Таким чином, вказані положення Закону встановлюють обмеження для фізичних осіб, зокрема, визнаних судом недієздатними, у реалізації права, передбаченого статтею 40 Конституції України.

Вбачається, що такі обмеження конституційного права, встановлені вказаними положеннями Закону, не відповідають вимогам Основного Закону України в зв'язку з нижченаведеним.

2. Відповідно до частин першої і другої статті 24 Конституції України громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Слідуючи позиції Конституційного Суду України, рівність та недопустимість дискримінації особи є не тільки конституційними принципами національної правової системи України, а й фундаментальними цінностями світового співтовариства, на чому наголошено у міжнародних правових актах з питань захисту прав і свобод людини і громадянина, зокрема у Міжнародному пакті про громадянські і політичні права 1966 року (статтях 14, 26), Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (статті 14), Протоколі № 12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (статті 1), ратифікованих Україною, та у Загальній декларації прав людини 1948 року (статтях 1, 2, 7). Гарантована Конституцією України рівність усіх людей в їх правах і свободах означає необхідність забезпечення їм рівних правових можливостей як матеріального, так і процесуального характеру для реалізації однакових за змістом та обсягом прав і свобод. У правовій державі звернення до

суду є універсальним механізмом захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб (Рішення КСУ від 12.04.2012 р. № 9-рп/2012).

З практики Конституційного Суду України вбачається, що конституційний принцип рівності не виключає можливості законодавця при регулюванні певних відносин встановлювати відмінності у правовому статусі осіб, у тому числі вводити особливі правила, що стосуються підстав і умов реалізації передбачених законами прав. Однак мета встановлення певних відмінностей (вимог) у правовому статусі осіб повинна бути істотною, а самі відмінності (вимоги), що переслідують таку мету, мають відповідати конституційним положенням, бути об'єктивно виправданими, обґрунтованими та справедливими. У протилежному разі встановлення обмежень означало б дискримінацію (Рішення Конституційного Суду України № 14-рп/2004, справа № 1-14/2004, від 7 липня 2004 року).

06.09.2012 р. Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (*Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2013, № 32, ст.412), яким визначаються організаційно-правові засади запобігання та протидії дискримінації з метою забезпечення рівних можливостей щодо реалізації прав і свобод людини та громадянина. У відповідних положеннях вказаний Закон передбачає наступне.

Дискримінація - ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій цим Законом, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними (пункт 2 частини першої статті 1 в редакції Закону № 1263-VII від 13.05.2014). Закон також передбачає, що законодавство України ґрунтується на принципі недискримінації, що передбачає незалежно від певних ознак: 1) забезпечення рівності прав і свобод осіб та/або груп осіб; 2) забезпечення рівності перед законом осіб та/або груп осіб; 3) повагу до гідності кожної людини; 4) забезпечення рівних можливостей осіб та/або груп осіб (стаття 2 Закону).

З огляду на позицію Конституційного Суду України у вищевказаному Рішенні та положення Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» відмінність у ставленні, що ґрунтується на вказаних ознаках, є дискримінаційною, якщо вона: 1) не переслідує правомірну мету та 2) якщо немає розумного співвідношення між застосованими засобами та переслідуваною ціллю, що впливає із принципу справедливості.

Така позиція кореспондується з позицією Європейського суду з прав людини щодо тлумачення положень статті 14 Конвенції про захист права людини і основоположних свобод (далі - Конвенція) та положень статті 1 Протоколу № 12 до Конвенції, яка відповідно до принципу дружнього ставлення до міжнародного права, запровадженого в практику Конституційного Суду України (рішення Конституційного Суду України від 08.06.2016 р., №2-рп/2016), має

враховуватись при розгляді порушених перед Конституційним Судом України питань.

Так, у відповідних рішеннях Європейський суд вказував, що дискримінацією є різниця у відношенні до осіб, які перебувають у однаковому або достатньо схожому становищі, без об'єктивного та обґрунтованого виправдання, іншими словами якщо немає легітимної мети та балансу між використаними засобами та поставленою метою (наприклад, справа «*Stec and others проти Сполученого Королівства*» скарга № 65731/01 та № 65900/01, п. 51).

3. Відповідно до положень Закону України «Про звернення громадян» громадяни України мають право звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення.

Особи, які не є громадянами України і законно знаходяться на її території, мають таке ж право на подання звернення, як і громадяни України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами.

Разом з тим Закон встановлює певні обмеження для громадян щодо реалізації цього права. Так, наприклад, військовослужбовці, працівники органів внутрішніх справ і державної безпеки, а також особи рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України мають право подавати звернення, які не стосуються їх службової діяльності. Також, встановлюються відповідні правила подання та оформлення звернення, недотримання яких має наслідком повернення звернення без розгляду (статті 5 та 8 Закону).

Як вже вказувалось вище, оскаржуваними положеннями (частина друга статті 8 та друге речення частини четвертої статті 16 Закону) встановлюються обмеження для недієздатних у реалізації їх права, передбаченого статтею 40 Конституції України. Закон передбачає, що звернення недієздатних не підлягають розгляду, а щодо звернень неповнолітніх Закон обмежує їх право на подання звернення безпосередньо від свого імені, визначаючи, що від їх імені має право звертатись виключно їх законний представник.

Таким чином, оскаржувані положення встановлюють розрізнення між особами дієздатними, які можуть реалізувати своє право на звернення, та недієздатними, які це право відповідно до Закону взагалі не мають.

Аналіз законодавства свідчить, що умова дієздатності є єдиною умовою, на якій ґрунтується розрізнення, оскільки за її відсутності такі особи мають права подавати звернення відповідно до вказаного Закону на загальних підставах, як всі громадяни України.

Відповідно до статті 3 Закону під зверненнями громадян слід розуміти викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги.

Пропозиція (зауваження) - звернення громадян, де висловлюються порада, рекомендація щодо діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, депутатів усіх рівнів, посадових осіб, а також висловлюються думки щодо врегулювання суспільних відносин та умов життя громадян, вдосконалення правової основи державного і громадського життя, соціально-культурної та інших сфер діяльності держави і суспільства.

Заява (клопотання) - звернення громадян із проханням про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їх прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, народних депутатів України, депутатів місцевих рад, посадових осіб, а також висловлення думки щодо поліпшення їх діяльності. Клопотання - письмове звернення з проханням про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод тощо.

Скарга - звернення з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб.

Відповідно, оскаржувані положення Закону позбавляють вказану групу осіб права висловлювати свої думки щодо діяльності органів державної влади, просити про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їх прав і інтересів, повідомляти про порушення чинного законодавства, клопотати про визнання за ними відповідного статусу прав чи свобод, вимагати поновлення прав і захисту їх законних інтересів. Таким чином, оскаржувані положення ставлять осіб відповідної категорії у несприятливе становище у порівнянні з іншими громадянами України.

4. Частина друга статті 24 Конституції України передбачає, що не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. Фраза «або за іншими ознаками» вказує на те, що перелік вказаних ознак не є вичерпним і може підлягати розширеному тлумаченню.

У своїй судовій практиці Європейський суд неодноразово зазначав, що перелік ознак, які зазначаються у статті 14 Конвенції та статті 1 Протоколу №12 до неї, не є вичерпним. Так, відповідно до рішень Європейського суду вищевказані положення також захищають від дискримінації за такими ознаками, як генетичні характеристики, сексуальна орієнтація, гендерна визначеність, трансгендерність, стан здоров'я (рішення у справах «Карнер проти Австрії» (Karner v. Austria), №40016/98, від 24 липня 2004 року, «Кіютін проти Росії» (Kiyutin v. Russia), № 2700/10, від 10 травня 2011 року, «Бачковські та інші проти Польщі» (Baczkowski and Others v. Poland), № 1543/06, від 3 травня 2007 року, «Г.Н. проти Італії», (G.N. and Others v. Italy), № 43134/05, від 1 грудня 2009 року).

У рішенні по вказаній вище справі «Кіютін проти Росії» Європейський суд зазначив, що «згідно зі ст. 14 Конвенції забороняються не всі відмінності у поводженні, а лише ті відмінності, які ґрунтуються на чітко визначених, об'єктивних або особистісних ознаках, або на тих, за якими особи або групи осіб відрізняються одна від одної (див. пп. 61 та 70 рішення Суду у складі Великої палати у справі *Carson and Others проти Сполученого Королівства* (справа № 42184/05, ECHR 2010-...) та п. 56 рішення Суду у справі «*Kjeldsen, Busk Madsen and Pedersen проти Данії*» від 07.12.1976 р. (Серія А № 23)). У цій статті перелічено конкретні підстави дискримінації, до яких входять зокрема ознаки статі, раси та власності. Однак перелік, викладений у ст. 14, є примірним та не є вичерпним, що підтверджується вжитим формулюванням “any ground such as” («за будь-якою ознакою») (французькою мовою – “notamment” (особливо)) (див. п. 72 рішення Суду у справі «*Engel and Others проти Нідерланів*» від 08.06.1976 р. (Серія А № 22) та п. 70 цитованого вище рішення Суду у справі *Carson*) та включення до переліку ознак словосполучення “any other status” («за іншою ознакою») (французькою мовою – “toute autre situation” (у будь-якій іншій ситуації)). Словосполученню «за іншою ознакою» зазвичай надається широке значення (див. п. 70 цитованого вище рішення Суду у справі *Carson*). Тлумачення таких інших ознак не обмежене характеристиками, які є особистими у тому сенсі, що вони вроджені або внутрішні (див. пп. 56-58 рішення Суду у справі «*Clift проти Сполученого Королівства*» від 13.07.2010 р. (справа № 7205/07)).

Хоча у ст. 14 Конвенції прямо не зазначається стан здоров'я або будь-який інший медичний стан з-поміж ознак, за якими заборонена дискримінація, Суд нещодавно визнав, що інвалідність та різні вади здоров'я підпадають під дію цього положення (див. пп. 53-56 цитованого вище рішення Суду у справі *Glor* та п. 119 цитованого вище рішення Суду у справі *G.N.*). Суд відзначає позицію Комісії ООН з прав людини, згідно з якою термін «інші ознаки» у нормах, що забороняють дискримінацію у міжнародних юридичних документах, може тлумачитися як такий, що охоплює стан здоров'я, включаючи наявність ВІЛ-інфекції (див. п. 29 вище). Цей підхід узгоджується з Рекомендацією 1116 (1989) Парламентської Асамблеї Ради Європи, у якій закликано до зміцнення положень про недискримінацію у ст. 14 Конвенції шляхом включення стану здоров'я до ознак, за якими забороняється дискримінація (див. п. 31 вище), і з Конвенцією ООН про права інвалідів, згідно з якою на держави-учасниці покладено загальну заборону дискримінації за ознакою інвалідності (див. п. 32 вище).».

Відповідно, термін «за іншими ознаками», вказаний в тексті частини другої статті 24 Конституції України, має тлумачитись з урахуванням практики Європейського суду і охоплювати стан здоров'я. Оскільки стан недієздатності особи встановлюється в результаті порушення стану здоров'я (статті 236-241 Цивільного процесуального кодексу України), термін «за іншими ознаками», передбачений частиною другою статті 24 Конституції України, має охоплювати такий стан.

5. З огляду на вказане вище можна стверджувати, що розрізнення між відповідними групами осіб, встановлене оскаржуваними положеннями Закону, ґрунтується на ознаці, яка охоплюється частиною другою статті 24 Конституції України. Відповідно, виникає питання щодо виправданості такого розрізнення.

У відповідь на мій запит експерти кафедри теорії права та прав людини Школи права Українського католицького університету звернули увагу, що положення статті 40 Конституції України вміщують як матеріальну, так і процесуальну частину норми права. Матеріальна частина норми права вміщує принцип рівності, а процесуальна – процедурні принципи – доступу до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів. На наявність процедурних гарантій в положенні статті 40 Конституції України вказує частина положення «що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк».

Як зазначають експерти, з положень статті 40 Конституції України вбачається, що кожен має право подавати заяви до суб'єкта владних повноважень, які у відповідь зобов'язані їх приймати і реагувати на них належним чином. Належний спосіб розгляду таких заяв має бути врегульовано належним чином, тобто повинна бути встановлена процедура розгляду звернень, яка б забезпечувала справедливість у стосунках між особою і державою, що обумовлено принципом верховенства права. Вказані правові стандарти, зокрема, обумовлюють необхідність забезпечення права на представництво і допомогу особі, яка цього потребує. Можна стверджувати, що гарантоване статтею 40 Конституції України конституційне право на звернення за «належною правовою процедурою», імпліцитно включає в себе ще одне право заінтересованої особи – бути представленою чи одержувати допомогу упродовж всієї правової процедури, до якої вона має причетність.

Як вказують експерти Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, право на звернення є важливим конституційно-правовим засобом захисту та однією з організаційно-правових гарантій дотримання прав і свобод громадян. Це право включає принаймні дві складові: по-перше, звернення громадян є однією з форм участі населення в державному управлінні, у вирішенні державних справ, можливістю активного впливу громадянина на діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування; по-друге, спосіб відновлення порушеного права громадянина через подання до органів державної влади скарг, заяв і клопотань. У такому розумінні це механізм виконання соціальних обов'язків публічної влади.

Таким чином, право, передбачене статтею 40 Конституції України, та порядок його реалізації, що врегульовується Законом, встановлює правовий механізм забезпечення реалізації інших прав особи, зокрема, права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, право знайомитися в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах і організаціях з відомостями про себе, право на подання скарг щодо забезпечення своїх прав тощо.

У рішенні від 01.06.2016 р. № 2-рп/2016 Конституційний Суд України дійшов висновку, що системний аналіз законодавства України дає підстави стверджувати, що недієздатні особи є особливою категорією людей (фізичних осіб), які внаслідок хронічного, стійкого психічного розладу тимчасово або постійно не можуть самостійно на власний розсуд реалізовувати майнові та особисті немайнові права, виконувати обов'язки й нести юридичну відповідальність за свої діяння. Недієздатним особам мають надаватися правові можливості для задоволення індивідуальних потреб, реалізації та захисту їх прав і свобод (абзац третій п. 2.2). Хоча за станом здоров'я недієздатні особи не спроможні особисто реалізовувати окремі конституційні права і свободи, у тому числі право на свободу та особисту недоторканність, вони не можуть бути повністю позбавлені цих прав і свобод, тому держава зобов'язана створити ефективні законодавчі механізми та гарантії для їх максимальної реалізації (абзац четвертий п. 2.2).

З аналізу вказаної позиції Конституційного Суду України слідує, що стан недієздатності сам по собі не призводить до абсолютного обмеження конституційних прав відповідної особи. Інакше таке обмеження, як правильно вказали експерти кафедри теорії права та прав людини Школи права Українського католицького університету, перетворює недієздатних осіб на об'єкт, що порушує їх людську гідність, що є невідчужуваною.

Так, наприклад, у рішенні по справі «Наталія Михайленко проти України» (від 30.05.2013 р. № 49069/11) Європейський суд визнав порушення п. 1 статті 6 Конвенції з огляду на те, що національне законодавство не надавало право заявниці, яку було визнано недієздатною, безпосередньо звернутись до суду з заявою про відновлення своєї дієздатності.

Така правова позиція Європейського суду свідчить про те, що абсолютне обмеження права особи, визнаної недієздатною, діяти самостійно, включаючи звернення до державних органів на захист своїх прав, є непропорційним меті, що переслідується.

У вказаному вище рішенні від 01.06.2016 р. № 2-рп/2016 Конституційний Суд України сформулював позицію позитивних зобов'язань держави, що впливає з головного обов'язку держави - утвердження і забезпечення прав і свобод людини (частина друга статті 3 Конституції України). Так, Конституційний Суд вказав, що держава повинна не тільки утримуватися від порушень чи непропорційних обмежень прав і свобод людини (негативні зобов'язання), але й вживати належних заходів для забезпечення можливості їх повної реалізації кожним, хто перебуває під її юрисдикцією (позитивні зобов'язання). З цією метою законодавець та інші органи публічної влади мають забезпечувати ефективне правове регулювання, яке відповідає конституційним нормам і принципам, та створювати механізми, необхідні для задоволення потреб та інтересів людини. При цьому, посилена увага має бути зосереджена на особливо вразливих категоріях осіб, до яких належать, зокрема, особи з психічними розладами (абзац перший п. 3).

Однак, повне без виключень обмеження права на звернення недієздатних, що встановлюється положенням частини другої статті 8 Закону, позбавляє недієздатних осіб правового механізму, необхідного для забезпечення їх прав та інтересів. Так, наприклад, особи, які визнані судом недієздатними і тримаються в психіатричних закладах або психоневрологічних інтернатах, в принципі позбавлені можливості повідомити будь-кому за межами закладу про порушення їх прав, зокрема, працівниками закладу або про неналежне лікування, умови перебування в закладі.

Легітимною метою, яка переслідується обмеженням права недієздатних осіб на особисте звернення до державних органів та інших суб'єктів, можна назвати недопущення навантаження державних органів очевидно безпідставними зверненнями на шкоду суспільному інтересу, який полягає у забезпеченні ефективної роботи органів державної влади та інших відповідних суб'єктів.

Однак, враховуючи, що мова іде про особливо вразливу категорію осіб, досягнення такої легітимної мети шляхом абсолютного обмеження їх права на подання звернення від свого імені, що також включає й право на подання скарги щодо порушення їх прав і свобод, прохання про сприяння реалізації їх прав, є очевидно непропорційним, оскільки, таким чином, недієздатні особи взагалі позбавлені можливості порушити питання щодо своїх прав і свобод перед компетентним державним органом шляхом подання небезпідставного звернення. Для дотримання балансу двох інтересів держава має створити таку ефективну систему норм, яка б забезпечувала реалізацію права недієздатних осіб на звернення до державних органів з однієї сторони та з іншої – надавала б можливість для державних органів не розглядати очевидно безсумнівні звернення.

Положення другого речення частини четвертої статті 16 Закону, відповідно до якого скарга в інтересах недієздатних осіб подається їх законними представниками, не усуває непропорційність вказаного обмеження, оскільки реалізація і захист прав людини, що забезпечується завдяки реалізації права на звернення, не може без виключень залежати від волі іншої людини. Таку позицію, зокрема, підтверджує й правова позиція Європейського суду у рішенні по вказаній вище справі «Наталія Михайленко проти України». У будь-якому разі поміщення людини в стан безумовної залежності від волі іншого незалежно від підстав, якими це виправдовується, є запереченням її людської гідності.

Підхід абсолютного обмеження права недієздатних осіб на звернення відображає світогляд минулого століття, що ґрунтується на відокремленні людини від суспільства в зв'язку з її розумовими або психічними розладами. Наявність діагнозу у людини автоматично призводив до визнання її об'єктом управління, позбавлення її всіх прав і, відповідно, заперечувалась її людська природа.

Таке ставлення до людей з розумовими або психічними розладами є неприйнятним в сучасному суспільстві, в якому людина, її життя і здоров'я, честь і гідність є найвищою цінністю. Це, зокрема, підтверджується й низкою міжнародно-правових актів, що стосуються прав і свобод вказаної категорії

людей (більш детально в науково-консультативному висновку Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого).

З огляду на вказане оскаржуване положення частини другої статті 8 Закону встановлює неспівмірне та невиправдане обмеження конституційного права, передбаченого статтею 40 Конституції України. Таке абсолютне обмеження конституційного права на звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів за ознакою стану здоров'я суперечить частині першій статті 3, частинам першій та другій статті 24, а також статті 40 Конституції України.

6. Керуючись статтями 101 і 147, частиною другою статті 150 Конституції України, п. 1 частини першої статті 7, статтею 50, п.1 частини першої та частиною третьою статті 51, частиною першою статті 52 Закону України «Про Конституційний Суд України» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 35, ст.376), п. 3 частини першої статті 13 та статтею 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ПРОШУ:

Визнати положення частини другої статті 8 Закону України «Про звернення громадян» від 02 жовтня 1996 року № 393/96-ВР в частині, що передбачає, що звернення осіб, визнаних судом недієздатними, не підлягають розгляду, а також положення другого речення частини четвертої статті 16 Закону в частині, що передбачає, що скарга в інтересах недієздатних осіб подається їх законними представниками, такими, що не відповідають положенням частини першої статті 3, частин першої та другої статті 24, статті 40 Конституції України.

У конституційному провадженні за цим поданням братиму участь особисто.

Додатки:

1. Конституція України (витяг).
2. Закон України «Про звернення громадян» від 02 жовтня 1996 року № 393/96-ВР (витяг).
3. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (витяг).
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (витяг).
5. Протокол № 12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ETS № 177) (витяг).
6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року (витяг).
7. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року (витяг).
8. Рішення Конституційного Суду України від 01.06.2016 р. № 2-рп/2016 (витяг).

9. Рішення Конституційного Суду України від 12.04.2012 р. № 9-рп/2012 (витяг).
10. Рішення Конституційного Суду України від 08.06.2016 р. №2-рп/2016 (витяг).
11. Рішення Конституційного Суду України від 07.07.2004 р. № 14-рп/2004 (витяг).
12. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Кіютін проти Росії» (*Kiyutin v. Russia*) від 10 березня 2011 року, заява № 2700/10, пункт 57; <http://hudoc.echr.coe.int> (витяг).
13. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Стек та інші проти Сполученого Королівства» (*Stec and Others v. the United Kingdom*) від 12 квітня 2006 року, заяви №№ 65731/01 та 65900/01, ВП, пункт 51; <http://hudoc.echr.coe.int> (витяг).
14. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Наталія Михайленко проти України» від 30.05.2013 р., заява № 49069/11; <http://hudoc.echr.coe.int>.
15. Копія науково-консультативного висновку Українського католицького університету.
16. Копія науково-консультативного висновку Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Валерія Лутковська